

YANN MARTEL:

### *Pi élete*

„Melyik a jobb történet, az állatos vagy az állatok nélküli?” – kérdezi Pi, Yann Martel regényének főhőse. „Az állatos” – feleli Mr. Okamoto és Mr. Chiba egybehangzóan. De melyik a hihetőbb? A két japán tisztviselő nyilván az állatok nélkülit választaná, hiszen ez utóbbi épp az ő kérésükre, hitetlenkedésük nyomán született meg. És olvasva? Regényként? A kérdés jóformán megválaszolhatatlan, sőt talán föltenni is kérdéses.

A történet egy indiai állatkertben kezdődik – ahol Pi édesapja az igazgató –, és egy tragikus hajóútban teljesedik ki. A 400 oldalas könyv több mint fele egy abszurd utazás krónikája: a Kanadába tartó hajó, amelyen a Patel család és állataik utaznak, elsüllyed, s a szerencsétlenséget túlélő Pi 227 napig hanykolódik a Csendes-óceánon egy mentőcsónakban, amelyet ráadásul egy bengáli tigrissel kényszerül megosztani. Igaz, eleinte vannak még társaik – egy törött lábú zebra, egy foltos hiéna és egy orangután –, de ők a kiválasztódás darwini szükségszerűsége folytán csak néhány nappal élnek túl saját szerencsés megmenekülésüket.

Ezzel a történettel a regény végére biggyesztett másik, a tigris nélküli, már csak terjedelmi okokból sem versenyezhet. Nekünk tehát – tetszik, nem tetszik – az állatos sztori ju-

tott, ráadásul egészen addig, amíg Pi elő nem állt az újabb mesével, semmi sem táplálhatta az olvasói gyanút. A kételyt, hogy volna, lehetne itt egy másik történet is, amelynek az éppen olvasott az elfedésére szolgál. És ha már itt tartunk: miért jobb (kibeszélhetőbb) útitárs egy tigris, mint például egy francia matróz? Pi mindkét ragadozót jól ismeri. Apja állatkertjében volt alkalma megtapasztalni a nagymacsák kiszámítható veszélyességét éppúgy, mint az ember kiszámíthatatlan kártékonyágát.

De mindez csak okoskodás. Olvasói bosszú, megtorlandó azt a kis narrációs zsonglőrködést, amivel Yann Martel megszakította lebilincselően izgalmas, néhol brutálisan kegyetlen, néhol szívbemarkolóan szép regényét. Ráadásul a két történet egymáshoz mérése, versenyeztetése Pi szemszögéből legalább olyan ostobaság, mint a japánok akadékoskodása. Számára megmenekülésének variációi ugyanazzal a természetességgel kerülnek egymás mellé, ahogyan a három világvallás napi rendszerességgel végzett rituáléi. Mert útitársán kívül van ennek az indiai fiúnak még egy furcsasága: nevezetesen a hite.

„Mindnyájan katolikusnak születünk, nem igaz? A pokol tornácára, vallás nélkül, míg valaki be nem mutat bennünket Istennek.” Pi Patel pedig minden lehetőséget megragad a bemutatkozásra. Első vallását, a hinduizmust nagynénjétől kapja, Krisz-

tussal véletlenül találkozik, de a kereszténység felvétele után az iszlámmal való ismeretséget már ő maga keresi. Krisna, Jézus és Allah békésen megférnek egymás mellett Pi szentélyében és szívében, csak – mint kiderül – híveiket és védelmezőiket kell egymástól távol tartani.

A történetek – szóljanak akár a világmindenség keletkezéséről vagy egy csendes-óceáni utazásról – sokfélék lehetnek, de nem olthatják ki egymást. Elmesélésük nem veszélyeztetheti magát a csodát: sem a hit, sem pedig a megmenekülés, a partot érés csodáját.

NAGY IMOLA DÓRA

(Fordította Szász Imre és Gy. Horváth László, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2004, 394 oldal, 2000 Ft)

## VLAGYIMIR SZOROKIN:

### *Kékháj*

Amit biztosan tudunk, hogy Vlagyimir Szorokin 1955-ben született, és 27 éves kora óta tömérdek regényt, valamint a *Moszkva* című film forgatókönyvét vetette papírra. Életművének csak egy része hozzáférhető Magyarországon, Németországban viszont szorgosan adják ki provokatívabbnál provokatívabb műveit. Választott és eredeti hazájában tabudöntőgető, a politikai elitnek, de minden

más tekintélynek is fityiszt mutató fenegyerekként ismerik. Szorokin természetének besorolásával mindig is csínjában bántak a kritikusok, leginkább a posztmodern mindent magába fogadó zsákjába próbálták begyömöszölni. A magyar kiadás egyébként tenyerünkbe kecsesen illeszkedő, kényelmesen szállítható és bármekkora tömegben elővehető darab.

Szomorúan ki kell jelentenünk azonban, hogy szöveggondozó egyáltalán nem – vagy csak igen hevenyészve – fésülte át az írásművet: hemzsegnék a nyomda- és helyesírási hibák, üvölt a figyelmetlenség.

Az előszót – melyet Hetényi Zsuzsának köszönhetünk – célszerű a mű magunkévá tétele után fellapozni, mert bár eligazít néhány dologban és számos érthetetlen ügyet tisztába tesz, mégis kissé öncélú, funkciója mindmáig homályos.

A suta fülszöveg mellett található még néhány hasznos gyűjtemény: a szövegben leggyakrabban előforduló szavak és kifejezések értelmezése, valamint egy rövid szótár. A minduntalan előforduló kínai, orosz, angol, francia és német kifejezések megakasztják ugyan az olvasást, de nem teszik elkerülhetetlenné a szöveget fellapozását.

A kellőképpen elszánt és megingathatatlan olvasó csak akkor kezdjen bele a könyvbe, ha koncentrációképesége hiánytalanul működik, valamint ha képes az első kudarc után a kötet ágy alá csúsztatása he-